
Anexă**Orientări privind dreptul la libertate și securitate al
persoanelor cu dizabilități****Traducere IRDO***A. Introducere**

1. De la adoptarea de către Comitetul pentru drepturile persoanelor cu dizabilități (în continuare, Comitetul) a unei declarații privind articolul 14 al Convenției Națiunilor Unite cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități (în continuare, Convenția), în septembrie 2014, (CRPD/C/12/2, Anexa IV), la nivelul unor organisme ale ONU, precum și în cadrul unor procese interguvernamentale au fost elaborate orientări privind dreptul la libertate și securitate, precum și cu privire la tratamentul deținuților, care se referă la privarea de libertate a persoanelor cu dizabilități. Unele organisme regionale au avut în vedere și adoptarea de instrumente obligatorii suplimentare care ar permite internarea neconsimțită și aplicarea forțată de tratamente persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale. Pe de altă parte, Comitetul a dezvoltat în continuare propria interpretare asupra articolului 14, angajându-se, în același timp, într-un dialog constructiv cu mai multe state părți la Convenție.

2. Comitetul, în calitate de organism internațional de monitorizare a Convenției, a adoptat prezentele orientări pentru a oferi noi clarificări statelor părți, organizațiilor pentru integrare regională, instituțiilor naționale de drepturile omului și mecanismelor naționale de monitorizare, organizațiilor persoanelor cu dizabilități, organizațiilor societății civile, precum și agențiilor și organismelor Națiunilor Unite și experților independenți cu privire la obligația statelor părți ce le revine în baza Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități de a respecta, de a proteja și de a garanta dreptul persoanelor cu dizabilități la libertate și securitate. Prezentele orientări înlocuiesc declarația adoptată de Comitet cu privire la articolul 14 al Convenției.

B. Dreptul la libertate și securitate al persoanelor cu dizabilități

3. Comitetul reafirmă că libertatea și securitatea persoanei este unul dintre cele mai prețioase drepturi de care trebuie să se bucure fiecare persoană. În special, toate persoanele cu dizabilități și mai ales persoanele cu dizabilități intelectuale și cu dizabilități psihosociale au dreptul la libertate în baza articolului 14 al Convenției.

4. Articolul 14 al Convenției este, în esență, o prevedere referitoare la nediscriminare. Acesta prevede sfera de acțiune a dreptului la libertate și securitate al persoanei în legătură cu persoanele cu dizabilități, interzicând orice fel de discriminare pe criteriu de dizabilitate în exercitarea acestuia. Prin aceasta, articolul 14 se referă direct la scopul Convenției, care este de a asigura exercitarea deplină și egală a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către persoanele cu dizabilități și de a promova respectarea demnității lor inerente.

5. Natura nediscriminatorie a articolului 14 dovedește strânsa corelație cu dreptul la egalitate și la nediscriminare (articolul 5). Articolul 5 (1) recunoaște că toate persoanele sunt egale în fața și sub incidența legii și au dreptul la protecție egală din partea legii. Articolul 5 (2) interzice toate formele de discriminare pe motiv de dizabilitate și garantează persoanelor cu dizabilități protecția egală și efectivă a legii împotriva discriminării bazate pe orice criteriu.

C. Interzicerea cu desăvârșire a detenției pe motiv de deficiență

6. În unele state părți există încă practici care permit privarea de libertate pe motiv de incapacitate reală sau percepută ca reală. În prezentele orientări, prin deficiență se

---

*Adoptate de Comitet în cadrul celei de-a 14-a sesiuni (17 august-4septembrie 2015).

înțelege orice afecțiune personală fizică, psiho-socială, intelectuală sau senzorială care poate sau nu poate produce limitări funcționale ale corpului, minții sau simțurilor. Deficiența diferă de ceea ce se consideră în general normal. Dizabilitatea este înțeleasă ca efectul social al interacțiunii dintre deficiența individuală și mediul social și material, potrivit descrierii din articolul 1 al Convenției. În această privință Comitetul a stabilit că articolul 14 nu permite niciun fel de excepții prin care persoanele să poată fi puse în detenție pe motivul deficienței reale sau percepute. Cu toate acestea, legislația mai multor state părți, inclusiv legile referitoare la sănătatea mintală, încă prevăd cazuri în care persoanele pot fi puse în detenție pe motivul deficienței reale sau percepute, cu condiția să existe alte motive pentru detenția acestora, printre care faptul că sunt considerate periculoase pentru ele însele sau pentru alții. Această practică este incompatibilă cu articolul 14; este de natură discriminatorie și echivalentă cu privarea arbitrară de libertate.

7. În cadrul negocierilor Comitetului ad-hoc care au condus la adoptarea Convenției s-au purtat discuții prelungite asupra nevoii de a include un calificativ, precum „doar” sau „exclusiv”, în interzicerea privării de libertate din cauza existenței unei deficiențe reale sau percepute în proiectul de text al articolului 14 (1) (b). Statele s-au opus, argumentând că ar putea duce la o interpretare greșită^a și ar permite privarea de libertate pe motivul dizabilității coroborat cu alte criterii, cum ar fi punerea în pericol a propriei persoane sau a altora.^b Mai mult, s-au purtat discuții și pe tema includerii unei prevederi privind revizuirea periodică a privării de libertate în textul proiectului de articol 14(2)^c. Societatea civilă s-a opus și ea utilizării de calificative și ideii de revizuire periodică.^d Ca urmare, articolul 14 (1) (b) interzice privarea de libertate pe motiv de deficiență reală sau percepută chiar dacă se apelează la factori sau criterii suplimentare pentru a justifica privarea de libertate. Această chestiune a fost stabilită la cea de-a șaptea întrunire a Comitetului ad-hoc.^e

8. Interzicerea cu desăvârșire a privării de libertate pe motiv de deficiență reală sau percepută este strâns legată de articolul 12 al Convenției, privind recunoașterea egală în fața legii. În Comentariul general nr. 1 (2014) cu privire la recunoașterea egală în fața legii, Comitetul a clarificat faptul că statele părți trebuie să renunțe la practica negării capacității juridice al persoanelor cu dizabilități și a reținerii în instituții împotriva voinței lor, fie fără consimțământul liber exprimat și în cunoștință de cauză al persoanelor în chestiune, fie cu consimțământul unei persoane care ia decizii substituit, deoarece această practică constituie privare arbitrară de libertate și încalcă articolele 12 și 14 ale Convenției (para. 40).

9. Exercițarea dreptului la libertatea și securitatea persoanei este un element central al aplicării articolului 19 privind dreptul de a trăi independent și de a fi inclus în cadrul comunității. Prezentul Comitet a accentuat această relație cu articolul 19. Acesta și-a exprimat îngrijorarea față de instituționalizarea persoanelor cu dizabilități și lipsa serviciilor de sprijin în cadrul comunității, și a recomandat implementarea serviciilor de sprijin și strategii eficiente de dezinstituționalizare pe bază de consultări cu organizațiile

^a A se vedea rezumatul discuțiilor zilnice de la cea de-a treia sesiune a Comitetului ad-hoc, 26 mai 2004, vol. 4, nr. 3. Disponibil la www.un.org/esa/socdev/enable/rights/ahc3sum10.htm. A se vedea și rezumatul zilnic al discuțiilor de la cea de-a cincea sesiune a Comitetului ad-hoc, 26 ianuarie 2005, vol. 6, nr. 3. Disponibil la www.un.org/esa/socdev/enable/rights/ahc5sum26jan.htm.

^b A se vedea și rezumatul zilnic al discuțiilor de la cea de-a cincea sesiune a Comitetului ad-hoc, 26 ianuarie 2005.

^c Inițial, prevederea era la art. 10 (2) (c) (ii) a proiectului convenției.

^d A se vedea rezumatul zilnic al discuțiilor de la cea de-a cincea sesiune 27 ianuarie 2005, vol. 6, nr. 4. Disponibil la www.un.org/esa/socdev/enable/rights/ahc5sum27jan.htm. A se vedea și rezumatul zilnic al discuțiilor de la cea de-a șaptea sesiune a Comitetului ad-hoc, 26 mai 2004, vol. 4, nr. 3.

^e A se vedea rezumatul zilnic al discuțiilor de la cea de-a șaptea sesiune, 18 ianuarie 2006, vol. 8, nr. 3. Disponibil la www.un.org/esa/socdev/enable/rights/ahc7sum18jan.htm. A se vedea și rezumatul zilnic al discuțiilor de la cea de-a șaptea sesiune, 19 ianuarie 2006, vol. 8, nr. 4. Disponibil la www.un.org/esa/socdev/enable/rights/ahc7sum19jan.htm.

persoanelor cu dizabilități.^f Pe lângă aceasta, a făcut apel pentru alocarea de resurse financiare sporite care să asigure suficiente servicii în cadrul comunității.^g

D. Internarea împotriva voinței sau fără consimțământ în instituții de boli mintale

10. Internarea, împotriva voinței acestora, a persoanelor cu dizabilități pe motiv de îngrijiri de sănătate contravine interzicerii cu desăvârșire a privării de libertate pe motiv de deficiență (articolul 14 (1) (b)) și principiului consimțământului liber exprimat și în cunoștință de cauză al persoanei în chestiune în legătură cu serviciile de sănătate (articolul 25). Comitetul a statuat în mod repetat că statele părți trebuie să abroge prevederile care permit internarea persoanelor cu dizabilități împotriva voinței acestora în instituții de boli mintale pe motiv de deficiență reală sau percepută.^h Internarea împotriva voinței în instituții de boli mintale poartă fi în sine negarea capacității juridice a persoanei de a decide în legătură cu îngrijirea, tratamentul și internarea sa într-un spital sau într-o instituție, și prin urmare încalcă articolul 12 coroborat cu articolul 14.

E. Tratamentul fără consimțământ pe durata privării de libertate

11. Comitetul a subliniat că statele părți trebuie ia măsuri pentru ca asigurarea de servicii de îngrijire a sănătății, inclusiv a serviciilor de îngrijire a sănătății mintale, să aibă la bază consimțământul persoanei în chestiune.ⁱ În Comentariul său general nr. 1, Comitetul a statuat că statele părți au obligația de a impune personalului medical (inclusiv specialiștilor din domeniul psihiatriei) obținerea consimțământului liber exprimat și în cunoștință de cauză al persoanelor cu dizabilități înainte de orice tratament. Comitetul a statuat că, în coroborare cu dreptul la capacitate juridică în condiții de egalitate cu ceilalți, statele părți au obligația de a nu permite existența de factori decizionali de substituție care să-și dea consimțământul în numele persoanelor cu dizabilități. Întregul personal medical trebuie să asigure consultări corespunzătoare care să implice direct persoana cu dizabilități. De asemenea, trebuie să se asigure, în cea mai mare măsură, că persoanele care oferă asistență sau sprijin nu iau decizia în mod substituit sau influențează necuvenit deciziile persoanelor deciziile persoanelor cu dizabilități (para. 41).

F. Protecția persoanelor cu dizabilități private de libertate împotriva violenței, abuzurilor și relexor tratamentelor

12. Comitetul a făcut apel la statele părți să protejeze securitatea și integritatea personală a persoanelor cu dizabilități care sunt private de libertate, inclusiv prin eliminarea aplicării de tratament forțat^j, a izolării și a diferitelor metode de constrângere în incinta facilităților medicale, inclusiv constrângere fizică, chimică sau mecanică.^k Comitetul a constatat că aceste practici nu sunt conforme cu interzicerea aplicării torturii și a altor tratamente sau pedepse inumane sau degradante persoanelor cu dizabilități așa cum prevede articolul 15 al Convenției.

G. Privarea de libertate pe motivul pericolului reprezentat de persoanele cu dizabilități, a presupusei nevoi de îngrijire sau tratament, sau din orice alte motive

13. În urma trecerii în revistă a tuturor rapoartelor înaintate de statele părți, Comitetul a stabilit că este contrar articolului 14 să se permită detenția persoanelor cu dizabilități pe motivul că reprezintă un pericol pentru propria persoană sau pentru alții.

^f A se vedea [CRPD/C/ESP/CO/1](#), para. 35-36; [CRPD/C/CHN/CO/1](#) și [Corr.1](#), para. 25-26; [CRPD/C/ARG/CO/1](#), para. 23-24; [CRPD/C/PRY/CO/1](#), para. 35-36; [CRPD/C/AUT/CO/1](#), para. 29-30; [CRPD/C/SWE/CO/1](#), para. 35-36; [CRPD/C/CRI/CO/1](#), para. 29-30; [CRPD/C/AZE/CO/1](#), para. 28-29; [CRPD/C/ECU/CO/1](#), para. 28-29; [CRPD/C/MEX/CO/1](#), para. 29-30.

^g A se vedea [CRPD/C/CHN/CO/1](#) și [Corr.1](#), para. 26; [CRPD/C/AUT/CO/1](#), para. 31; [CRPD/C/SWE/CO/1](#), para. 36.

^h A se vedea [CRPD/C/KOR/CO/1](#), para. 29; [CRPD/C/DOM/CO/1](#), para. 27; [CRPD/C/AUT/CO/1](#), para. 30.

ⁱ A se vedea [CRPD/C/ECU/CO/1](#), para. 29 (d); [CRPD/C/NZL/CO/1](#), para. 30; [CRPD/C/SWE/CO/1](#), para. 36.

^j A se vedea [CRPD/C/PER/CO/1](#), para. 30-31; [CRPD/C/HRV/CO/1](#), para. 24; [CRPD/C/TKM/CO/1](#), para. 32; [CRPD/C/DOM/CO/1](#), para. 31; [CRPD/C/SVK/CO/1](#), para. 33-34; [CRPD/C/SWE/CO/1](#), para. 37-38.

^k A se vedea [CRPD/C/NZL/1](#), para. 32; [CRPD/C/AUS/CO/1](#), para. 36.

Detenția persoanelor cu dizabilități împotriva voinței acestora pe motiv că sunt percepute ca un risc sau un pericol, pentru presupusa nevoie de tratament sau din alte motive legate de deficiență sau de diagnosticul pus asupra stării lor de sănătate contravine dreptului la libertate și este echivalentă cu privarea arbitrară de libertate.

14. Persoanele cu deficiențe intelectuale sau psihosociale sunt în mod frecvent considerate ca fiind un pericol pentru ele însele și pentru alții atunci când nu consimt sau se opun aplicării de tratamente medicale sau terapeutice. Toate persoanele, inclusiv cele cu dizabilități, au obligația de a nu vătăma. Sistemele juridice bazate pe statul de drept au în vigoare legi penale și de altă natură care vizează încălcarea acestei obligații. Persoanelor cu dizabilități li se refuză în mod frecvent protecția egală în baza acestor legi fiind deviate sub incidența altor legi, inclusiv legi privind sănătatea mintală. Aceste legi și proceduri au în general un standard inferior atunci când este vorba de protecția drepturilor omului, în special dreptul la respectarea garanțiilor procedurale și la un proces echitabil, și sunt incompatibile cu articolul 13 coroborat cu articolul 14 ale Convenției.

15. Libertatea de a lua propriile decizii, stabilită ca principiu în articolul 3 (a) al Convenției, include libertatea de a-și asuma riscuri și de a face greșeli în condiții de egalitate cu ceilalți. În Comentariul său general nr. 1, Comitetul a statuat că deciziile legate de tratamentul medical și psihiatric trebuie să aibă la bază consimțământul liber exprimat și în cunoștință de cauză al persoanei respective și să respecte autonomia, voința și preferințele persoanei (para. 21 și 42). Privarea de libertate pe motiv de deficiență reală sau percepută sau pe motivul stării de sănătate în cadrul instituțiilor de boli mintale, care privează persoanele cu dizabilități de capacitatea lor juridică, este de asemenea o încălcare a articolului 12 al Convenției.

H. Detenția persoanelor cărora le lipsește capacitatea procesuală în sistemul justiției penale sau care nu pot fi supuse răspunderii penale

16. Comitetul a stabilit că declarațiile privind lipsa capacității procesuale sau a incapacității de a fi supus răspunderii penale în sistemul justiției penale și detenția persoanelor în baza acestor declarații contravin articolului 14 al Convenției din moment ce privează persoana de dreptul său la un proces echitabil și la garanțiile care se aplică fiecărui inculpat. Totodată, Comitetul a făcut apel la statele părți să elimine acest tip de declarații din sistemul lor juridic penal. Comitetul a recomandat ca tuturor persoanelor cu dizabilități care au fost acuzate de infracțiuni și se află în detenție în închisori și instituții, fără proces, să li se permită să se apere împotriva acuzațiilor penale, și să li se asigure sprijinul și facilitățile necesare pentru participarea lor efectivă¹ precum și adaptările procedurale care să asigure un proces echitabil și respectarea garanțiilor procedurale.^m

I. Condițiile de detenție a persoanelor cu dizabilități

17. Comitetul și-a exprimat îngrijorarea față de condițiile de trai precare din locurile de detenție, mai ales din închisori, și a recomandat ca statele părți să ia măsuri pentru ca locurile de detenție să fie accesibile și să asigure condiții de trai umane. De asemenea, a recomandat să se ia măsuri imediate pentru a se rezolva problema condițiilor de trai din instituții.ⁿ Comitetul a recomandat ca statele părți să instituie cadrul legal pentru asigurarea de adaptări rezonabile care să păstreze demnitatea persoanelor cu dizabilități și să garanteze acest drept pentru cele deținute în închisori.^o Comitetul a abordat, de

¹ A se vedea CRPD/C/AUS/CO/1, para. 30.

^m A se vedea [CRPD/C/MNG/CO/1](#), para. 25; [CRPD/C/DOM/CO/1](#), para. 29 (a); [CRPD/C/CZE/CO/1](#), para. 28; [CRPD/C/HRV/CO/1](#), para. 22; [CRPD/C/DEU/CO/1](#), para. 32; [CRPD/C/DNK/CO/1](#), para. 34-35; [CRPD/C/ECU/CO/1](#), para. 29 (b); [CRPD/C/KOR/CO/1](#), para. 28; [CRPD/C/MEX/CO/1](#), para. 27; [CRPD/C/NZL/CO/1](#), para. 34.

ⁿ A se vedea [CRPD/C/HRV/CO/1](#), para. 24.

^o A se vedea [CRPD/C/COK/CO/1](#), para. 28 (b); [CRPD/C/MNG/CO/1](#), para. 25; [CRPD/C/TKM/CO/1](#), para. 26 (b); [CRPD/C/CZE/CO/1](#), para. 28; [CRPD/C/DEU/CO/1](#), para. 32 (c); [CRPD/C/KOR/CO/1](#), para. 29; [CRPD/C/NZL/CO/1](#), para. 34; [CRPD/C/AZE/CO/1](#), para. 31; [CRPD/C/AUS/CO/1](#), para. 32 (b); [CRPD/C/SVK/CO/1](#), para. 32.

asemenea, necesitatea de a promova mecanisme de formare pentru funcționarii din justiție și închisori în conformitate cu modelul legislativ al Convenției.^p

18. Dezvoltându-și jurisprudența în baza Protocolului opțional la Convenție^q, Comitetul a afirmat că, în baza articolului 14 (2) al Convenției, persoanele cu dizabilități private de libertate au dreptul de a fi tratate în concordanță cu obiectivele și principiile Convenției, inclusiv în materie de condiții de accesibilitate și adaptare rezonabilă. Comitetul a reamintit că statele părți trebuie să ia toate măsurile corespunzătoare pentru ca persoanele cu dizabilități care se află în detenție să poată trăi independent și să participe deplin din toate punctele de vedere la viața de zi cu zi de la locul de detenție, inclusiv prin asigurarea accesului lor, în condiții de egalitate cu ceilalți, la diferitele zone și servicii, cum sunt băile, curtea, biblioteca, zonele de studiu, atelierile, precum și la serviciile medicale, psihologice, sociale și juridice. Comitetul a accentuat că lipsa accesibilității și a adaptărilor rezonabile plasează persoanele cu dizabilități în condiții de detenție aflate sub nivelul standardelor și care sunt incompatibile cu articolul 17 al Convenției și pot constitui o încălcare a articolului 15 (2).

J. Monitorizarea facilităților din locurile de detenție și revizuirea punerii în detenție

19. Comitetul a accentuat necesitatea implementării mecanismelor de monitorizare și de revizuire privind persoanele cu dizabilități private de libertate. Instituțiile de monitorizare existente și revizuirea detenției nu implică a accepta practica instituționalizării forțate. Articolul 16 (3) din Convenție impune în mod explicit monitorizarea tuturor facilităților și programelor care se adresează persoanelor cu dizabilități pentru a preîntâmpina orice formă de exploatare, violență și abuz, iar articolul 33 impune ca statele părți să înființeze un mecanism de monitorizare național independent și să asigure participarea societății civile la activitatea de monitorizare (alin. 2 și 3). Revizuirea detenției trebuie să aibă drept scop contestarea detenției arbitrare și obținerea eliberării imediate, în niciun caz nu trebuie să permită prelungirea detenției arbitrare.^f

K. Măsuri de siguranță

20. Comitetul analizat problema măsurilor de siguranță impuse persoanelor care sunt considerate a nu avea răspundere penală din cauza „alienării mintale” și a incapacității. Prezentul Comitet a recomandat eliminarea măsurilor de siguranță,^s inclusiv cele care implică tratamente medicale și psihiatrice forțate în instituții.^t Și-a exprimat totodată îngrijorarea în legătură cu măsurile de siguranță care implică privarea de libertate pe termen nedefinit și absența unor garanții obișnuite în cadrul sistemului justiției penale.^u

L. Mecanisme alternative și scheme de justiție restaurativă

21. Comitetul a stabilit că la privarea de libertate în cadrul procedurilor penale trebuie să se recurgă doar ca ultimă soluție și numai atunci când alte programe alternative, inclusiv justiția restaurativă, nu sunt suficiente pentru a împiedica comiterea de infracțiuni viitoare.^v Programele alternative nu trebuie să implice trecerea pe un regim de tratament al sănătății mintale și nici să impună unei persoane să apeleze la serviciile de tratare a sănătății mintale; asemenea servicii trebuie puse la dispoziție numai pe baza consimțământului liber exprimat și în cunoștință de cauză al persoanei.^w

^p A se vedea [CRPD/C/MEX/CO/1](#), para. 28

^q A se vedea [CRPD/C/11/D/8/2012](#).

^r A se vedea [CRPD/C/KOR/CO/1](#), para. 26.

^s A se vedea [CRPD/C/BEL/CO/1](#), para. 28.

^t A se vedea [CRPD/C/ECU/CO/1](#), para. 29 c).

^u A se vedea [CRPD/C/DEU/CO/1](#), para. 31.

^v A se vedea [CRPD/C/NZL/CO/1](#), para. 34.

^w A se vedea [CRPD/C/AUS/CO/1](#), para. 29.

M. Consimțământul liber exprimat și în cunoștință de cauză în situații de urgență și de criză

22. În Comentariul său general nr. 1, Comitetul statuează că statele părți trebuie să respecte și să sprijine capacitatea juridică a persoanelor cu dizabilități de a lua decizii în mod continuu, inclusiv în situații de urgență și de criză. Statele părți trebuie să se asigure că persoanele cu dizabilități primesc sprijin, inclusiv în situații de urgență și de criză, și că statele trebuie să se asigure că se furnizează informații corecte și accesibile cu privire la tipurile de servicii și că se pun la dispoziție abordări non-medicale și trebuie să ofere acces pentru asistență independentă (para. 42). Comitetul afirmă, de asemenea, că statele părți trebuie să abroge politicile și prevederile legislative care permit sau prin care se realizează tratamentul forțat și că deciziile privind integritatea fizică sau mintală a unei persoane pot fi luate doar ca urmare a consimțământului liber și informat al persoanei în cauză (para. 42). De asemenea, în privința dreptului la capacitate juridică pe bază de egalitate cu ceilalți, statele părți au obligația de a nu permite celor care iau decizia în mod substituit să exprime consimțământul în numele persoanelor cu dizabilități (para. 41).

23. De asemenea, Comitetul face apel la statele părți să ia măsuri pentru ca persoanelor cu dizabilități să nu le fie negat dreptul de a-și exercita capacitatea juridică pe baza analizei „intereselor lor superioare” efectuate de o terță parte, iar atunci când, după eforturi semnificative făcute în acest sens, nu se poate preciza care este voința persoanei și ce preferă ea, practicile asociate cu noțiunea de „interese superioare” să fie înlocuite de noțiunea standard a „cele mai bune interpretări a voinței și preferințelor” persoanei.(para. 21)

N. Accesul la justiție, despăgubirile și compensațiile acordate persoanelor cu dizabilități private de libertate prin încălcarea articolului 14 de sine stătător precum coroborat cu articolul 12 și/sau 15 din Convenție

24. Persoanele cu dizabilități private de libertate în mod arbitrar și ilegal au dreptul de a se adresa la justiției pentru revizuirea legalității detenției lor și pentru a obține despăgubiri și compensații corespunzătoare. Comitetul atrage atenția statelor părți asupra orientării nr. 20 din „Principii de bază și orientări ale ONU cu privire la despăgubirile și procedurile care vizează dreptul tuturor celor privați de libertate de a iniția o acțiune în fața unei instanțe judecătorești”, adoptate de Grupul de lucru pentru detenții arbitrare la 29 aprilie 2015, în cadrul celei de-a 72-a sesiuni. Principiul 20 conține măsuri speciale pentru persoanele cu dizabilități (a se vedea A/HRC/30/37, para. 107).